

Uitgemergeld Indië

Willen wij beschrijven wat in Indië in de drie-en-een-half jaar van de Japanse bezetting op economisch gebied is gebeurd, dan dienen wij uit te gaan van de situatie die er door de Japanners in '42 was aangetroffen en die wij in ons vorige deel beschreven. Er was, zou men kunnen zeggen, een dubbele economie: de inheemse die een traditioneel, de Europese die een modern karakter droeg. De twee sferen waren niet strikt gescheiden, want de Europese was op tal van wijzen de inheemse gaan beïnvloeden. In moderne delfstofbedrijven, in de eerste plaats bij de aardoliewinning, hadden tienduizenden Indonesiërs werk gevonden en dat gold in nog sterker mate voor de grote cultures: suiker, thee, koffie, rubber, tabak, vezels en oliepalmen. Vele honderdduizenden, misschien wel omstreeks een miljoen Indonesiërs konden door hun dagelijkse arbeid in de grote Westerse ondernemingen in hun levensonderhoud voorzien – anderen waren er, ook meer dan een miljoen, die bijverdienden hadden door arbeid in de oogsttijd, bijvoorbeeld op de suiker-, thee- en koffieplantages. Daarenboven waren honderdduizenden inheemsen zelf producten gaan voortbrengen die voor de wereldmarkt bestemd waren. De in de Buitengewesten ontstane, op winning van copra gerichte kokospalmcultuur werd bijna uitsluitend door Indonesiërs beoefend, naast de Java-koffie die hoofdzakelijk op Westerse ondernemingen werd geteeld, was in de Buitengewesten een koffiecultuur ontstaan die bijna geheel op inheemse aanplantingen plaatsvond. Rubber, naar de waarde het belangrijkste Indische exportartikel, werd voor de helft voortgebracht in Europese, voor de helft in inheemse rubbertuinen. De basis van deze dubbele economie werd gevormd door een modern verkeerswezen dat vooral in de eerste vier decennia van de twintigste eeuw door of met steun van het Nederlands gouvernement was opgebouwd. Trouwens, dat gouvernement had ook tal van taken ter hand genomen die die traditionele inheemse economie ten goede waren gekomen: grote irrigatiewerken waren aangelegd, tegen erosie werd gewaakt, epidemieën werden bestreden, aan de landbouwvoorlichting was zorg besteed en er was een uitgebreid volkskredietwezen opgebouwd.

De economie als geheel had twee zwakke punten gekend. Ten eerste